

företräde och bör följas vid framdeles förefallande byggnader af fästningsförsvar på landet.

Om remiss häraf till vederbörligt Utskott anhålles vördsammast.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Jöns Pehrsson
från Kronobergs län.

N:o 271.

Af Herr A. W. Björck: Om antagande af den Franska grammvigten såsom myntvigt samt med förslag, i sammanhang dermed, till åtskilliga bestämmelser, rörande myntets beskaffenhet.

Vid 1862—63 årens riksdag fästade jag uti en då inom Borgare-Ståndet afgifven motion (N:o 198) uppmärksamheten på de olägenheter, som följa deraf, att den Svenska specien i verkligheten eger ett högre värde, än Hamburger-riksdalern samt de med denna i värde lika Norska och Danska specierna. För att undanrödja dessa olägenheter, föreslog jag att bringa den Svenska specien till värde och vikt lika med $1\frac{1}{2}$ Tysk Vereins-thaler, men detta förslag rönt icke framgång. Det anmärktes deremot hufvudsakligen, att Vereinshalern icke skulle komma att antagas till ett gemensamt mynt för de civiliserade länderna och att man därför borde öfvergå till något mynt i värde lika med den Franska franken. Fem år hafva nu förflutit, under hvilka frågan om ett gemensamt myntsystem för Europas och Amerikas stater icke obetydligt framskridit, och det skall därför synas mindre tidsenligt, att jag ånyo framställer det förslag, som under mera gynnsamma förhållanden icke vann bifall. Man skall med mera rätt än 1863 erinra, att, då ett mynt, som för alla är gemensamt, måste vara att föredraga framför ett, som endast för vissa länder skall blifva lika, det icke är skäl att vidtaga en förändring, som sannolikt icke kan blifva länge bestående, och att sålunda tvänne gånger framkalla de olägen-

heter, hvilka från en förändring i myntet äro oskiljaktiga. Vigten af denna anmärkning kan icke förnekas; men goda skäl finnas för antagande, att densamma dock icke bör utgöra hinder för den ifrågasatta förändringen. Det lärer nemligen vara antagligt, att endast ett guldmynt kan blifva gemensamt för flera af världens mäktigaste länder, och att de stater, som lika med oss hafva silfver till värdemätare, måste uppgifva denna och i stället dertill taga guld, för att kunna blifva delaktige i förmånen af ett gemensamt mynt. En sådan förändring kan dock icke ske här utan en föregående förändring i grundlagen, som icke kan åstadkommas förr än om tvänne år; och anledning förefinnes för den mening, att förändringen i myntet icke utan äfventyr kan uppskjutas så länge. Dessutom torde möjligen derefter en längre tid åtgå, innan förändringen hinner bringas till verkställighet. Dertill kommer dock ytterligare den viktiga omständighet, att de Tyska länderna, med hvilka vi efter förslaget skulle hafva lika mynt icke för det närvarande synas villige att utbyta silfret såsom värdemätare emot guld, och att, om vårt mynt blifver lika med deras, icke någon synnerlig olägenhet för oss uppstår deraf, att vi med andra länder icke hafva ett gemensamt mynt, äfvensom att öfvergången från silfver till guld blir för oss ganska lätt, då den sker vid samma tid och på samma sätt, som för denna öfvergång iakttages i de länder, med hvilka vi egentligen utbyta mynt. Sannolikt är dessutom, att under någon tid efter öfvergången till guld silfret måste jemte detta bibehållas såsom lagligt bytesmedel.

Om nu sistberörda förhållanden göra det uppenbart, att guldets framtida antagande till gemensam värdemätare icke bör hindra de förändringar i vårt silfvermynt, som må vara nödiga och lämpliga, så torde såsom giltigt skäl för förändring i det Svenska silfvermyntet icke kunna jäfvas, att skilnaden mellan den Svenska specien och Hamburger-thalern uppenbarligen blifvit föremål för en spekulation, som tagit nog betydliga dimensioner och lätt kan leda derhän, att silfver ständigt måste på en gång in- och utföras, enär Riksbanken tvingas att fylla hvad som eljest skulle brista i den metalliska kassa, som här bör finnas. Den förlust för landet, som uppkommer genom detta silfrets transporterande fram och tillbaka, skulle endast kunna förekommas medelst vaxelkursens nedbringande derhän, att kursvärdet af 100 Mark Hamburger-banko icke mera än jemt motsvarade det silfver, som för samma belopp här kunde invexlas tillika med kostnaden för transporterande och realiserande af samma silfver i Hamburg. Men så naturligt det än synes, att kursen bör jemt motsvara silfvervärdet och transportkostnaden, så visar dock erfarenheten, att det icke är möjligt, att åstadkomma en sådan kursbestämning mellan ett bättre och ett sämre mynt, då skilnaden icke öfverstiger några få procent. Det bättre, som här är det Svenska, skall i allmänhet icke komma till sin fulla rätt, då tvänne olika mynt operera på samma marknad, äfven då icke särskilda anled-

ningar medföra öfvervägande fördelar för det sämre myntet. Beklagligen saknas icke heller sådana, bestående hufvudsakligen i den omständighet, att under landets närvarande finansiella ställning och så länge den utländska skuldsättningen trycker börserna, efterfrågan på den utländska valutan är stor och ständig, hvaremot tillgången är ojemn och icke tillräcklig. Under sådana förhållanden skall kursen icke kunna bringas till hvad den bör vara, helst det omöjliga låter sig göra, att Riksbanken skulle kunna sälja vaxlar till en sådan kurs, då den icke kan återköpa andra valutor till en motsvarande; och äfven om vaxeltillgången någon gång skulle vara så riklig, att en nedsättning i kursen deraf föranledes, motverkas nedsättningen af en spekulation, som nöjer sig med en liten vinst för att i sina händer behålla omsättningen. Om deremot det Svenska myntet blir lika i värde med den Tyska Vereins-thalern, så skall kursen rätta sig efter det verkliga värdet af mynten jemte transportkostnaderna; och de, som, heldre än att betala vaxlar efter kursen, föredraga att utföra silfver, få sjelfve vidkännas hela transportkostnaden, utan att såsom nu kunna minska den, dels med skilnaden i silfvervärdet mellan det Svenska och Hamburgska myntet, dels ock med värdet af den större mängd koppar, som onödigtvis ingår i det Svenska myntet.

Redan då min förra motion i ämnet afgafs, syntes det antagligt, att Hamburg skulle nödgas öfvergå från sin särskilda myntindelning och antaga den allmänna Tyska Vereins-thalern. Detta har väl ännu icke inträffat, men sannolikheten, att det inom kort måste ske, är så väsendtligen ökad, att jag tror mig här kunna utlemna allt hvad den förra motionen innehåller till bevis derför, att för den Svenska specien bör tagas till grund icke Hamburger-thalern utan den Tyska Vereins-thalern. Från nämnda motion anser jag mig deremot böra upptaga framställningen om jmförelsen mellan den Svenska specien och Vereins-thalern samt hvad som i öfrigt tillhör utredningen af saken, endast med några obetydliga förändringar och med uteslutande af förslaget att åstadkomma ett gemensamt mynt för de tre Skandinaviska länderna, hvilket förslag torde i sin mån hafva bidragit till den förra motionens ofärd.

Enligt myntordningen den 9 Maj 1855 och Kongl. Förordningen den 3 Februari 1855 består myntsilfver af 3 delar fint silfver och en del koppar. Af 2 skålpund viktualievigt sådant silfver utmyntas 25 hela R:dr silfverspecie, som alltså innehålla $1\frac{1}{2}$ skålpund fint silfver. Då nu ett Svenskt skålpund motsvarar 425,08 Franska gramm, hvaraf utmyntas $16\frac{2}{3}$ specier, visar sig, att en specie kan beräknas innehålla $25\frac{1}{2}$ Franska gramm finsilfver.

Den Tyska Vereins-thalern är deremot grundad derpå, att ett skålpund Tysk tullvigt, motsvarande 500 Franska gramm finsilfver, utmyntas till 30 thaler, så att hvarje thaler innehåller $16\frac{2}{3}$ gramm finsilfver. Den Svenska specien innehåller väl, såsom nyss är visadt, $25\frac{1}{2}$ gramm finsilfver, men sällan gällr

den i Hamburg mer än 25 gramm, eller 50 procent mera än thalern. Det är denna skilnad af $\frac{1}{2}$ gramm på hvarje specie, som nu vanligen går förlorad i utbyte med Hamburgermyntet; och denna förlust undvikas, om den Svenska specien bestämmes att hålla 25 gramm finsilfver och således jemnt 50 procent mera finsilfver än den Preussiska thalern. Ett Svenskt skålpund finsilfver skulle således utmyntas till 17 specier, och då den Preussiska thalern motsvarar 40 skilling Hamburger-kurant, skulle den Svenska specien få ett bestämdt värde af 60 skilling kurant; likasom då 150 Preussiska eller Vereinsthaler vanligen i silfvervärde beräknas, om än sällan noteras, till 100 Hamburger-thaler eller 300 Mark Hamburger-banko, en lika fördelaktig beräkning torde kunna påräknas för Svenska specien.

Lika med de flesta utländska mynt innehåller den Tyska Vereinsthalern endast en tiondedel koppar, och då erfarenheten visat, att myntet genom en sådan tillsats vinner erforderlig hårdhet och förmåga att motstå slitning, saknas all anledning att, såsom nu hos oss sker, underkasta Staten den uppoffring, som en onödig tillsats af en större mängd koppar medför. Det Svenska myntet bör således hädanefter bestå af 9 delar silfver och 1 del koppar, hvarigenom detsamma både hastigt skall vinna och säkert bibehålla förtroendet i de Tyska länderna, när det blifver för en hvar lätt att kontrollera vigten genom jmförelse af 2 Svenska specier med 3 Vereinsthaler, hvilka skola väga lika och ega alldeles enahanda värde. Den Svenska specien skulle då komma att innehålla 25 gramm finsilfver och $2\frac{2}{9}$ gramm koppar samt väga $27\frac{2}{9}$ gramm; så att 18 specier innehålla i vigt 500 Franska gramm. I Svensk vigt komme en specie att innehålla $6\frac{8}{13}$ ort, hvaraf $5\frac{1}{2}$ ort silfver och $\frac{10}{13}$ ort koppar, eller annorlunda uttryckt, $\frac{79}{13}$ ort silfver och $\frac{10}{13}$ ort koppar. Vidare skulle $15\frac{1}{16}$ specier i vigt utgöra ett Svenskt skålpund och alltså 306 specier 20 skålpund eller ett lispund.

De fördelar, som af en sådan förändring skulle vara att påräkna, skola dock i betydlig mån inskränkas och möjligen till väsendtlig del äfventyras, om icke det Svenska myntet tillverkas med den allra största noggrannhet i afseende på både halt och vigt. Det är derföre ock nödvändigt, att föreskrifterna i dessa hänseenden blifva så öfverensstämmande med de Tyska som möjligt. Beträffande finheten äro nu bestämmelserna lika, så att afvikelsen från den bestämda halten får utgöra $\frac{3}{1000}$ delar, men rörande vigten innehåller den Tyska myntordningen, att hvarje särskild thaler icke får avvika mera än med $\frac{4}{1000}$ delar och den dubbla thalern med endast $\frac{3}{1000}$ delar af sin vigt. Det nu stadgade remedium i vigt af endast $\frac{3}{1000}$ delar, hvad den hela specien beträffar, bör bibehållas, men förändring ske i så måtto, som för beräkningen af vigten bör läggas till grund, icke såsom nu, ett utmyntadt skålpund myntsilfver, utan den utmyntade specien.

Då hos

Då hos oss silfvermynt hittills utmyntats till hela, halfva, $\frac{1}{4}$ -delar, $\frac{1}{8}$ -delar och $\frac{1}{10}$ -delar af en specie, men det torde vara svårt, om icke omöjligt, att verkställa myntningen af det mindre silfvermyntet med lika noggrannhet, som det större, torde ett större remedium i vigt böra medgifvas, åtminstone hvad beträffar myntet under $\frac{1}{4}$ -dels specie, hvilket med skäl kan och bör betraktas endast såsom skiljemynt.

Ehuru stora de fördelar otvifvelaktigt äro, som den nu föreslagna förändringen skulle medföra, hvarken kan eller bör det döljas, att den jemväl har olägenheter, af hvilka dock endast en torde vara af beskaffenhet, att den skall kunna väcka en allvarligare betänksamhet. Denna härflyter från den, enligt myntbestämmningslagen af den 1 Mars 1830, Rikets Ständer åliggande förbindelse att inlösa de nu i omlopp varande sedlarne med silfver efter den grund, som i samma lag är stadgad; hvaraf jemväl uppkommer förpligtelse för en hvar, som nu är eller, intilldess förändringen trädt i verket, blifver förbunden till liqvid i nu gällande mynt, att efter nämnda grund fullgöra sådan liqvid. Från dessa förbindelser kan hvarken Riksbanken, Staten eller den enskilde nu eller för framtiden frikallas, och häri förefinnes otvifvelaktigt en svårighet vid genomförande af hvarje förändring i myntet. Lyckligtvis synes äfven denna svårighet kunna öfvervinnas till följd deraf, att förhållandet mellan det nuvarande myntet och det föreslagna är sådant, att beräkningen af skilnaden är särdeles enkel och lätt, och att alltså de liqvider af äldre förbindelser, vare sig Bankens, Statens eller enskildes, som böra fullgöras enligt nu gällande myntbestämmningslag, men komma att ske efter förändringen, kunna lätt verkställas med det nya myntet, utan någon beräknelig förlust å någondera sidan. Det förhåller sig nemligen så, att, enligt hvad ofvan är visadt, 425 Franska gramm finsilfver skulle utmyntas till 17 specier eller 100 gramm till 4 specier. Nu innehålla 4 specier 102,02 gramm finsilfver, hvaraf visar sig, att, med åsidosättande af det obetydliga bråket, jämförelsen mellan det föreslagna och det äldre myntet utfaller så, att det nya myntet med 2 procents tillägg motsvarar det nu gällande, så att liquiden af en Riksdaler Riksmünt, som bör gäldas efter den nu bestämde grunden, kan med det föreslagna myntet ske med 102 öre, 100 R:dr med 102 R:dr och 100 specier med 102 specier. I alla liqvider, som uppgå till 50 öre, kan utan svårighet, om icke en alldeles fullkomlig, likväl en fullt nöjaktig, noggrannhet iakttagas, och sällan skall väl någon förändring i myntet vara tillvägabragd eller kunna tillvägabringas, som fullständigare förenar afseendet på rättvisans fordringar med den nödiga enkelheten och beqvämligheten.

Med anledning af hvad sålunda i största möjliga korthet blifvit framställt, föreslår jag,

att Riksdagen för sin del ville besluta:

1:o att den Franska grammvigten skall utgöra myntvigt och att 500 gramm finsilfver skall utmyntas till 20 Riksdaler Silfverspecie;

2:o att myntet skall bestå af nio delar silfver och en del koppar, och alltså 18 Riksdaler Silfverspecie i vigt innehålla 500 gramm;

3:o att myntets remedium i finhet bibehålles, men att remedium i vigten bestämmes i enlighet med här ofvan angifna grunder;

4:o att det af Rikets Ständers Bank och i dess namn utgifna sedelmynt, så väl som det, hvilket utgifves, intill dess förändringen vidtager, skall äfven derefter inlösas med silfver efter den nuvarande myntfoten;

5:o att, der utbyte sker af nuvarande sedelmynt mot det, som kommer att utfärdas efter det förändringen vidtagit, det förstnämnda inlöses med det nya sedelmyntet, med tillägg af två för hundra;

6:o att enahanda grund gäller för likvid af alla, vare sig Statens, korporationers eller enskildes förbindelser, som äro åtagna att fullgöras i nu gällande mynt, eller som tillkomma innan förändringen egt rum; och

7:o att dessa bestämmelser skola träda i verksamhet sedan Banko-fullmäktige hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, det hinder derföre å Bankens sida icke möter och å tid, som Kongl. Maj:t finner för godt att bestämma samt låta kungöra.

A. W. Björck.
